

Een groot denker is ze niet, ze vindt zichzelf meer het type van de 'trochpakker'. Desondanks is Janny van der Molen de schrijver van het jeugdboek *Grote gedachten, verhalen over filosofie*.

Sietse de Vries

Vanuit de woonkamer van haar huis in De Knipe kijkt ze uit over de stoppelige resten van een maïsveld. Op de achtergrond is de grote bouwkraan te zien van een grote zuivel-fabriek in aanbouw op het industrieterrein van Heerenveen. Het is het grensvlak van platteland en grootstedse industrie. Friesland verandert.

Het is niet alleen het landschap dat verandert, ook de mensen in dat landschap veranderen. Ze komen uit andere streken en nemen hun eigen gewoontes en religies mee naar Friesland. En laat dat nu net de reden zijn dat Janny van der Molen, zonder dat ooit van plan te zijn geweest, kinderboekenschrijfster is geworden.

Zelf is ze hervormd opgevoed en heeft ze in Burgum en Drachten op een christelijke basis- en middelbare school gezeten. Toen hun oudste kind elf jaar geleden naar school moest, hebben zij en haar man Paul lang getwijfeld. Openbaar? Christelijk? Montessori? Jenaplan?

MULTICULTUREEL

Janny en Paul hebben elkaar in Utrecht leren kennen en woonden een poos samen in de wijk Lombok, het multiculturele hart van de stad. Eenmaal terug in Friesland kwamen ze al gauw in een *keurige* buurt terecht, bewoond door blanke middenklasgezinnen met twee auto's voor de deur. Dat was best tot genoegen, maar Janny van der Molen wilde haar kinderen nu juist zo graag voorbereiden op de multiculturele samenleving die op andere plaatsen dan De Knipe ook in

Friesland steeds verder doordringt. Uiteindelijk is het de openbare school van De Knipe geworden, in combinatie met het voornemen de kinderen thuis een zo breed mogelijke levensbeschouwelijke opvoeding te geven. In de bibliotheek vond ze wel kinderverhalen over het christendom en het jodendom, maar nauwelijks over het boeddhisme, de islam en het hindoeïsme. „Doe haw ik yn in oermoedige bûsein: 'Dan skriu ik se sels.'”

Toen ze daar op het schoolplein over vertelde, vroegen andere moeders of ze die ook eens aan hun eigen kinderen mochten voorlezen. In eerste instantie dacht Janny aan een roulerende ringmap. Kort daarop trof ze haar vroegere hoogleraar Jan Willen van Henten van haar studie sociaal-culturele theologie. Volgens hem zou een boek met verhalen uit alle vijf de grote wereldreligies wel eens een gat in de markt kunnen zijn.

ZWEEDS

Hij kreeg gelijk. Uitgeverij Ploegsma zag er meteen wat in. De eerste druk van zesduizend exemplaren was in twee maanden uitverkocht. Inmiddels ligt de zesde druk van *Over engelen, goden en helden* in de winkel en is het boek in het Zweeds vertaald.

Ploegsma gaf Janny van der Molen te kennen graag met haar verder te willen. De eerste jaren combineerde ze het schrijven met haar werk - onder meer bij CNV, IKV en Doarpswurk - en het staten- en gemeenteraadslidmaatschap voor de PvdA, sinds een jaar is ze fulltime kinderboekenschrijfster.

Zoveel ambitie, zoveel dingen tegelijk doen, het is Van der Molen ten voeten uit. Hoofdpersoon in *Grote gedachten* is leraar Godfried Swart. Hij is het type leraar dat je alle scholieren van de middelbare school gunt. Op onorthodoxe, speelse wijze laat hij zijn leerlingen kennismaken met het gedachtegoed van de grote filosofen.

Het personage is geïnspireerd op een oud-leraar van Janny van der Molen, Meindert Swart, inmiddels gepensioneerd docent klassieke talen aan het Liudger College in Drachten. Hij heeft haar in haar puberteit voor veel ellende behoord door haar allesverterende ambitie een klein beetje af te remmen. „Ik rûn fêst op skoalle en hy hie dat feilloas yn 'e gaten.'”

GYMNASIUM

Janny van der Molen was met een havo-advies naar het gymnasium gegaan. Niet omdat haar ouders daarop aandrongen, maar omdat ze zich al lang voor de overgang naar de middelbare school ingeprent had dat ze naar het gymnasium moest. „Ik wie ambisjeus, ik soe se wolris eefkes sjen litte wat ik koe. *Watch me, dy hâlding.*”

Met als gevolg dat ze - om aan de eisen van het gymnasium te kunnen voldoen - altijd met haar neus in de boeken zat en er voor iets anders dan studeren geen tijd overbleef. En ondanks die inspanning had ze nooit mooie cijfers, maar kwam ze telkens met de hakken over de sloot een jaar verder. Het was Meindert Swart die zag dat het niet goed met haar ging en haar na afloop van een les bij zich riep.

„Hy frege: wat dochst dysels oan?” Haar leraar Grieks relativeer-

Filosoferen voor twaalfplussers

Janny van der Molen: „It is miskien mar in minderheid dy't him hjirfoar ynteressearret.” FOTO NIELS WESTRA

Hoofdpersoon Meneer Swart is grotendeels gemodelleerd naar Meindert Swart. Lange, slungelige gestalte, lesgevend met een voet op een stoel en immer gekleed in een bruin pak

de het belang van de klassieke talen en deed haar inzien dat je daar voor de meeste studies ook heel goed zonder kunt. „Hy frege - hiel filosofysk - nei myn driuwfearren, woe witte wêrom't ik der alles foarier hie om troch te gean op it gymnasium wylst ik dêr allinne mar ûnge-lokkich fan waard. Hy sei de goeie dingen tsjin my krekt op it goeie momint.”

De voornaam is anders, maar voor het overige is Meneer Swart in *Grote gedachten* grotendeels gemodelleerd naar Meindert Swart. Lange, slungelige gestalte, beweeglijk, lesgevend met een voet hoog opgeheven op een stoel en immer gekleed in een bruin pak. Toen Meindert Swart onlangs in Leeuwarden het eerste exemplaar in ontvangst nam, onthulde hij dat hij thuis altijd twee bruine pakken had gehad.

INSPIREREN

Grote gedachten is haar zevende boek. 'Verhalende non-fictie' noemt ze het genre dat ze beoefent. Ze vertelt bestaande verhalen na, zoals

in haar eerste boek, of maakt een verhaal op basis van bestaande gebeurtenissen of personen. Zo vertelt ze in *Helden! Mensen die de wereld mooier maakten* het verhaal van grootheden als Mahatma Gandhi, Anne Frank en Ferdinand Domela Nieuwenhuis. Aanleiding om dat boek te schrijven was een opmerking van een medewerkster van boekhandel Binnert Overdiep in Heerenveen dat jongeren zich vroeger nog wel eens lieten inspireren door mensen met ideeën, terwijl tegenwoordig alles draait om mensen - of het nu Beyoncé is of Ronaldo - die iets kunnen.

Naar aanleiding van dat boek, maar ook van andere, kreeg Janny van der Molen een paar jaar geleden een mailtje van een moeder met de vraag of ze niet ook eens een boek over filosofie voor kinderen kon schrijven. Uitgeverij Ploegsma zag er wel iets in en dus ging de schrijfster op onderzoek uit.

Ze ontdekte dat er op de basis-school wel het een en ander aan 'filosofieren met kinderen' wordt

gedaan en dat in de hogere klassen van de middelbare school de grote filosofen worden behandeld, maar dat de tussenliggende jaren een onontgonnen terrein zijn. Datzelf geldt voor de boeken. Een wereldwijde bestseller als *De wereld van Sophie* van de Noor Jostein Gaarder is volgens Janny van der Molen geschikt voor lezers vanaf vijftien jaar.

Met steun van haar gepensioneerd universitair docent filosofie Hans de Vries heeft ze een jaar lang gestudeerd, gepraat en plannen gemaakt. Welke thema's lenen zich voor de doelgroep - de twaalfplussers - welke filosofen passen daarbij en hoe kun je de gekozen thema's een plekje geven in een lopend verhaal?

IDEËN

Grote gedachten schetst de filosofieën van meneer Swart en volgt tegelijk de belevenissen van een aantal leerlingen uit zijn klas. De problemen waar ze mee worstelen, worden in relatie gebracht met de ideeën van veertien filosofen,

Welke thema's lenen zich voor twaalfplussers en welke filosofen passen daarbij

Titel: Grote gedachten, verhalen over filosofie
Auteur: Janny van der Molen
Uitgever: Ploegsma
Prijs: 24,95 euro, 233 blz.